

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Sžo/70/2013
Identifikačné číslo spisu:	7013200164
Dátum vydania rozhodnutia:	27.05.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7013200164.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej JUDr. Júlie Horskej, v právnej veci navrhovateľa: W. bytom M., proti odporkyni: Mestská časť Košice - Nad Jazerom, Poludníková č.7, Košice, o jednorazovú dávku v hmotnej núdzi, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 16.mája 2013, č.k. 6Sp/6/2013-15, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 16.mája 2013, č.k. 6Sp/6/2013-15 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č.161/74/2013-Soc/Kr zo dňa 14.januára 2013 z r u š u j e a vec vracia odporkyni na ďalšie konanie.

II. Navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom zo 16.mája 2013 , č.k. 6Sp/6/2013-15, potvrdil rozhodnutie odporkyne č.161/74/2013-Soc/Kr zo dňa 14.januára 2013 (ďalej aj „preskúmané rozhodnutie“) a účastníkom nepriznal náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že odporkyňa preskúmaným rozhodnutím podľa § 15 zákona č.599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi (ďalej len „zákon č.599/2003 Z.z.“) navrhovateľovi nepriznala jednorazovú dávku v hmotnej núdzi (ďalej aj „jednorazová dávka“). Navrhovateľ v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporkyne namietal, že podpora v nezamestnanosti mu skončila v novembri 2012 a napriek tomu, že v predstihu požiadal o dávku v hmotnej núdzi, táto mu ešte ku dňu 30.01.2013 priznaná nebola, do aktivačných a verejnoprospešných prác sa zapojiť nemôže zo zdravotných dôvodov a teda nie vlastnou vinou sa dostal do situácie bez finančných prostriedkov na zabezpečenie základných životných potrieb.

Krajský súd mal preukázané, že navrhovateľ dňa 04.01.2012 požiadal o poskytnutie jednorazovej dávky

v hmotnej núdzi a že odporkyňa jeho žiadosti nevyhovela z dôvodu, že navrhovateľ sa ako nezamestnaný občan mohol zapojiť do aktívnych a verejnoprospešných prác, pričom aj bez ohľadu na uvedené, obec - mestská časť každú žiadosť posudzuje individuálne. Na pojednávaní mal súd preukázané, že dôvodom neposkytnutia dávky bolo spätné vyplatenie dávky v hmotnej núdzi za december 2012, január a februára 2013, pričom odporkyňa uviedla, že navrhovateľ býva v prenajatom dome spolu s matkou, ktorá poberá starobný dôchodok a pomáha mu. Z administratívneho spisu mal preukázané, že navrhovateľ poberá dávky v hmotnej núdzi, datované k 03.12.2012.

Krajský súd poukázal na to, že jednorazová dávka v hmotnej núdzi je dávkou mimoriadnou, poskytovanou v súvislosti s mimoriadnymi výdavkami občana. Hoci z administratívneho spisu vyplýva, že v čase podania žiadosti navrhovateľ nemal k dispozícii žiadne finančné prostriedky, tieto mu boli úradom práce vyplatené späť, a z toho dôvodu jeho námietky nepovažoval za opodstatnené. Krajský súd poukázal na to, že navrhovateľ bol v riešení v otázke poskytnutia dávky a príspevkov v hmotnej núdzi, pričom v konaní o jednorazovej dávke v hmotnej núdzi nepreukázal dôvod (na poskytnutie) tejto mimoriadnej dávky a preto s prihliadnutím na § 15 ods.1 a 2 zákona o pomoci v hmotnej núdzi rozhodnutie odporkyne potvrdil.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním. Namietol, že nie je povalač, naposledy pracoval nepretržite osem rokov za minimálnu mzdu, o prácu prišiel v roku 2012. Krajský súd na jednej strane konštatoval, že je v práve, vzápätí však uviedol, že mu nevznikla mimoriadna situácia a nepreukázal mimoriadne výdavky. O svoju chorú, invalidnú mamu by sa mal starať on, a nie ona o neho. Dávky v hmotnej núdzi, aj keď datované od 03.12.2012, mu boli vyplatené až 18.02.2013, takže dovtedy bol úplne bez prostriedkov a preto nechápe, prečo to nie je dostatočným dôkazom jeho závažnej životnej situácie. Aj keď mu mama pomáhal prežiť, bolo to na úkor jej zdravia, pretože nemala na lieky, ktoré potrebuje užívať denne. Žije s ňou pod hranicou chudoby. Nemôže zdokladovať mimoriadne výdavky ako je vybavenie domácnosti, nákup ošatenia a podobne, lebo tieto by musel najskôr kúpiť. Rozhodnutie odporkyne ako aj krajského súdu preto považoval za nesprávne.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa uviedla, že v konaní o jednorazovej dávke navrhovateľ nebol posudzovaný spoločne s matkou, prihládla však na všetky okolnosti a jeho celkovú situáciu. Jednorazová dávka v hmotnej núdzi vyžaduje preukázanie mimoriadneho výdavku, ani také preukázanie však nemá za následok automatické priznanie dávky. Ide o dávku fakultatívnu a nie je povinnosťou mestskej časti svoje rozhodnutie zdôvodňovať. Navrhovateľ splňal podmienky na zaradenie do programu menších obecných služieb, čo však odmietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods.2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods.2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa je potrebné vyhovieť.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o nepriznaní jednorazovej dávky v hmotnej núdzi.

Podľa § 15 ods.1 zákona o pomoci v hmotnej núdzi jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, ktorým sa vypláca dávka a príspevky, najmä na úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie, základné vybavenie domácnosti, zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa a na mimoriadne liečebné náklady.

Podľa § 15 ods.2 zákona o pomoci v hmotnej núdzi občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, ktorým sa vypláca dávka a príspevky, možno poskytnúť jednorazovú dávku v hmotnej núdzi do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima.

Z citovaných ustanovení vyplýva, že jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť len za splnenia dvoch podmienok :

1. musí ísť o občana v hmotnej núdzi, ktorému sa vypláca dávka v hmotnej núdzi a príspevky k nej (za takého občana je potrebné považovať aj občana, ktorému je dávka v hmotnej núdzi priznaná a vyplatená spätne)
2. výdavky musia byť preukázané.

V prípade jednorazovej dávky v hmotnej núdzi ide o dávku fakultatívnu, teda o dávku, ktorú správny orgán nie je povinný priznať. Účelom tejto dávky je poskytnúť odkázanej osoby prostriedky na zabezpečenie jej potrieb v mimoriadnej životnej situácii, teda nielen na úhradu mimoriadnych výdavkov, ktoré sú v ustanovení § 15 ods.1 zákona o pomoci v hmotnej núdzi uvedené len ako príklad.

Podľa § 245 ods.2 O.s.p. pri rozhodnutí, ktoré správny orgán vydal na základe zákonom povolenej voľnej úvahy (správne uváženie), preskúmava súd iba, či také rozhodnutie nevybočilo z medzí a hľadísk ustanovených zákonom. Súd neposudzuje účelnosť a vhodnosť správneho rozhodnutia.

Aj keď jednorazová dávka v hmotnej núdzi je dávkou fakultatívnou, táto skutočnosť nezavaruje správny orgán povinnosti zistiť skutočný stav vecí (§ 32 ods.1 a 2 správneho poriadku v spojení s § 25 ods.1 zákona o pomoci v hmotnej núdzi) a svoje rozhodnutie o žiadosti odôvodniť, teda uviesť správnu úvahu, na základe ktorej v tom-ktorom prípade dospel k záveru, že fakultatívnu dávku neprizná. Súd potom v konaní o preskúmanie takého rozhodnutia posudzuje len to, či taká správna úvaha nevybočila z kritérií, ustanovených zákonom.

Z administratívneho spisu odporkyne mal odvolací súd preukázané, že navrhovateľ dňa 04.01.2013 požiadal o jednorazovú dávku v hmotnej núdzi z dôvodu, že po zániku nároku na dávku v nezamestnanosti v novembri 2012 úrad práce, sociálnych vecí a rodiny doteraz nerozhodol o jeho nároku na dávku v hmotnej núdzi.

Z odôvodnenia preskúmaného rozhodnutia odporkyne vyplýva, že „jednorazová dávka v hmotnej núdzi je fakultatívnou dávkou, nie dávkou obligatórnou, nie je na ňu teda právny nárok. ...mestská časť ... ju poskytuje na základe individuálneho posúdenia situácie každého žiadateľa, o čom bol menovaný informovaný. Nezamestnaní občania, ktorí sú vedení v evidencii uchádzačov o zamestnanie na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny majú možnosť zapojiť sa do aktivačných a verejnoprospešných prác v rámci menších obecných služieb. V rámci objemu finančných prostriedkov vyčlenených v rozpočte mestskej časti na jednorazové dávky na rok 2013 nie je možné menovanému túto dávku poskytnúť“.

Uvedené odôvodnenie je všeobecné, bez uvedenia dôvodov a skutočností, na základe ktorých odporkyňa vo vzťahu k § 15 ods.1 a 2 zákona o pomoci v hmotnej núdzi založila správne uváženie, že žiadosti navrhovateľa nevyhoví. V administratívnom spise sa nenachádza žiadny doklad potvrdzujúci, že by navrhovateľ odmietol účasť na aktivačných prácach alebo verejnoprospešných službách a že mu také práce vôbec boli ponúknuté, a ak áno, či zdravotný stav navrhovateľovi zapojenie sa do takých činností v danom čase umožňoval.

Obmedzenie sumy finančných prostriedkov, určenej v rozpočte mestskej časti na rok 2013 na poskytovanie jednorazových dávok môže byť rozhodujúcim faktorom pre nevyhovenie žiadosti až v prípade, ak správny orgán zistí, že žiadateľ spĺňa podmienky uvedené v § 15 ods.1 a 2 zákona o pomoci v hmotnej núdzi. Skutkové zistenia, ktoré by potvrdzovali alebo vylučovali splnenie podmienok, za ktorých zákon umožňuje jednorazovú dávku v hmotnej núdzi vôbec priznať, však odporkyňa v preskúmanom rozhodnutí neuviedla.

Rozhodnutie o jednorazovej dávke v hmotnej núdzi patrí podľa § 25 písm. a) zákona o pomoci v hmotnej núdzi do pôsobnosti obce (tu mestskej časti). Ani krajský ani odvolací súd v konaní o preskúmanie zákonnosti jej rozhodnutia nie sú oprávnení nahrádzať chýbajúce dôvody preskúmaného rozhodnutia správneho orgánu; iba preskúmajú, či rozhodnutie a postup správneho orgánu sú v súlade so zákonom.

Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že odporkyňa vo veci rozhodla na základe nedostatočne zisteného skutočného stavu veci a jej rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods.3 O.s.p. preto zmenil a rozhodnutie odporkyne podľa § 250j ods. 2 písm. c) a d) O.s.p. zrušil a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie, v ktorom bude postupovať v intenciách tohto rozsudku.

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 246c ods.1, v spojení s § 224 ods.1, § 250k ods.1 a § 151 ods.1 O.s.p., lebo v konaní úspešný navrhovateľ neuplatnil žiadne trovy konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.